

SVET EVROPE

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

TRETJA SEKCIJA

PRIMER GOLENJA PROTI REPUBLIKI SLOVENIJI

(Pritožba št.76378/01)

SODBA

STRASBOURG

30. marec, 2006

Ta sodba bo postala pravnomočna pod pogoji, navedenimi v členu 44 § 2 Konvencije. Možna je uredniška revizija.

V primeru Golenja proti Sloveniji,

je Evropsko sodišče za človekove pravice (Tretja sekcija), ki zaseda v senatu, ki ga sestavljajo:

G. J. HEDIGAN, Predsednik

G. B.M. ZUPANČIČ,

G. L.CAFLISCH,

Ga. M. TSATSA-NIKOLOVSKA,

G. E.MYJER,

G. DAVID THOR BJÖRGVINSSON,

Ga. I. ZIEMELE, *sodniki,*

in G. V.BERGER, *kot zapisnikar Sekcije*

na zasedanju za zaprtimi vrati dne 9. marca 2006 ,

izreklo naslednjo sodbo, ki je bila sprejeta tistega dne:

POSTOPEK

1. Primer izvira iz pritožbe (št. 76378/01) zoper Republiko Slovenijo, ki jo je slovenski državljan, g. Stjepan Golenja (»pritožnik«), vložil na Sodišču, v skladu s členom 34 Konvencije za zaščito človekovih pravic in temeljnih svoboščin (»Konvencija«), dne 3. maja 2001.

2. Pritožnika je zastopala odvetniška pisarna Verstovšek. Slovensko vlado (»Vlada«) je zastopal njen agent, g. L. Bembič, generalni državni pravobranilec.

3. Pritožnik zatrjuje v skladu s členom 6 § 1 Konvencije, da je bila dolžina sojenja pred domačim sodiščem, v katerem je bil stranka, prekomerna. Po vsebini se je prav tako pritožil tudi zaradi pomanjkanja učinkovitega pravnega sredstva v zvezi s prekomerno dolžino postopka (Člen 13 Konvencije).

4. Dne 8. julija 2003 je Sodišče sklenilo, da bo Vladi posredovalo pritožbo glede dolžine postopka in pomanjkanja učinkovitega pravnega sredstva s tem v zvezi. V skladu s členom 29 § 3 Konvencije je hkrati sklenilo, da je pritožba sprejemljiva in utemeljena.

DEJSTVA

5. Pritožnik je bil rojen leta 1959 in živi v Goričanu.

6. Pritožnik je postal invalid kot posledica delovne nesreče, ki se je zgodila 15. februarja 1988. Od 1. junija 1990 do 30. septembra 1993 se je udeležil usposabljanja za prekvalifikacijo za delovno mesto, ki bi ustrezalo njegovim zdravstvenim težavam. Po usposabljanju pa ga delodajalec, podjetje EM ni zaposlilo na nobenem delovnem mestu. Dne 15. oktobra 1994 je postal odvečna delovna sila.

7. Dne 24. novembra 1994 je pritožnik sprožil delovni spor zoper EM na Delovnem sodišču v Celju in ugovarjal prekinitvi zaposlitve. Prav tako je zahteval tudi začasno odredbo.

Dne 12. decembra 1994 je sodišče izdalo začasno odredbo in odredilo EM, da mora plačati pritožniku akontacijo njegove plače od 1. novembra 1994.

Podjetje EM se je pritožilo na Višje delovno in socialno sodišče. Dne 12. januarja 1995 je sodišče zavrnilo pritožbo.

Dne 6. aprila 1995 je na Delovnem sodišču v Celju potekala obravnava, na kateri je bilo sklenjeno, da se izda pisna sodba.

Dne 13. aprila 1995 je bila pritožniku vročena sodba, ki je ugodila pritožnikovi zahtevi.

8. Podjetje EM se je neznanega dne pritožilo na Višje delovno in socialno sodišče.

Dne 9. oktobra 1996 je sodišče ugodilo pritožbi in primer vrnilo v ponovno preučitev na sodišče prve stopnje.

9. Dne 19. septembra 1997 je pritožnik zaprosil prvo stopenjsko sodišče za določitev datuma obravnave.

Od petih obravnav, ki so potekale med 27. marcem in 11. decembrom 1997 ni bila nobena preložena na zahtevo pritožnika.

Dne 17. decembra 1997 je bila pritožniku vročena sodba, s katero je bilo ugodeno pritožnikovim zahtevam.

10. Podjetje EM se je neznanega dne pritožilo na Višje delovno in socialno sodišče.

Dne 4. februarja 1999 je sodišče delno ugodilo pritožbi in primer vrnilo v ponovno preučitev na sodišče prve stopnje.

11. Podjetje EM se je neznanega dne pritožilo zaradi pravnih vprašanj na Vrhovno sodišče.

Dne 23. novembra 1999 je sodišče zavrnilo pritožbo, dne 14. decembra 1999 je bila sodba vročena pritožniku.

12. Dne 24. februarja 2000 je prvo stopenjsko sodišče opravilo obravnavo in imenovalo finančnega izvedenca za izračun pritožnikove izgube dohodkov. Dne 1. februarja 2001 je sodišče opravilo obravnavo in sklenilo izdati pisno sodbo. Dne 26. februarja 2001 je bila sodba vročena pritožniku.

13. Dne 27. februarja 2001 se je pritožnik pritožil zoper odločitev v zvezi s stroški in izdatki.

Dne 18. julija 2002 je Višje delovno in socialno sodišče zavrnilo pritožbo. Odločba je bila dne 3. septembra 2002 vročena pritožniku.

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV ČLENOV 6 § 1 IN 13 KONVENCIJE

14. Pritožnik se je pritožil zaradi predolgega postopka. Člen 6 § 1 Konvencije se glasi:

»Pri uveljavljanju državljanskih pravic in dolžnosti....., je vsakdo upravičen do sojenja na sodišču v razumnem roku....«

15. Pritožnik se je po vsebini tudi pritožil, da so bila notranja pravna sredstva, ki so na voljo za predolge pravne postopke v Sloveniji, neučinkovita. Člen 13 Konvencije se glasi:

«Komurkoli so bile kršene pravice in svoboščine, kot opredeljene v Konvenciji, je zagotovljeno učinkovito pravno sredstvo pred državnimi organi, ne glede na to ali je kršitev zagrešila oseba, ki je delovala po uradni dolžnosti.»

A. Sprejemljivost

16. Vlada je navedla, da notranja pravna sredstva niso bila izčrpana.

17. Pritožnik je tej trditvi ugovarjal in izjavil, da dosegljiva pravna sredstva niso bila učinkovita.

18. Sodišče ugotavlja, da je ta pritožba podobna primeroma *Belinger* in *Lukenda* (*Belinger proti Sloveniji*, št. 42320/98, 2.oktober 2001, in *Lukenda proti Sloveniji*, št. 23032/02, 6.oktober 2005). V teh primerih je Sodišče zavrnilo ugovor Vlade glede neizčrpanih notranjih pravnih sredstev, ker je ugotovilo, da so bila pravna sredstva, ki so bila na voljo pritožnikom, neučinkovita. Sodišče opozarja na svoje ugotovitve v primeru sodbe *Lukenda*, namreč, da kršitev pravice do sojenja v razumnem roku izvira iz neustrezne zakonodaje in neučinkovitosti pri sojenju.

19. V zvezi s predmetno zadevo Sodišče ugotavlja, da Vlada ni posredovala nobenega prepričljivega argumenta, ki bi od Sodišča zahteval, da ga razlikuje od svoje uveljavljene sodne prakse.

20. Sodišče prav tako ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena v okviru pomena člena 35 § 3 Konvencije. Prav tako tudi ni nesprejemljiva iz kateregakoli drugega razloga. Zato jo je treba šteti za sprejemljivo.

B) Vsebina

1. Člen 6 § 1

21. Upoštevano obdobje se je začelo 24. novembra 1994, ko je pritožnik sprožil postopek na Delovnem sodišču v Celju in se je končalo dne 3. septembra 2002, ko je bil sklep Višjega delovnega in socialnega sodišča vročen pritožniku. Upoštevano obdobje je trajalo preko sedem let in sedem mesecev, sklepi pa so bili sprejeti na sedmih stopnjah.

22. Sodišče ponavlja, da je treba razumnost dolžine postopka oceniti v luči okoliščin primera in glede na naslednje kriterije: zapletenost primera, ravnanje pritožnika in pristojnih organov in pomena zadeve za pritožnika v sporu (glej, med številnimi drugimi viri, *Frydlender proti Franciji*, [GC], št. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

Sodišče ponavlja, da je potrebna posebna prizadevnost v primerih delovnih sporov (*Ruotolo proti Italiji*, sodba z dne 27. februarja 1992, serija A, št. 230-D, str. 39, § 17).

23. Sodišče upošteva, da so bili sklepi, izdani na sedmih stopnjah. Zato sodišče ne more sklepati, da so bila domača sodišča nedejavna. Nasprotno, v predmetni zadevi je zamuda nastala predvsem zaradi ponovne proučitve primera. Čeprav Sodišče ne more analizirati pravne kakovosti sodne prakse domačih sodišč meni, da glede na to, da je vračanje primerov v ponovno proučitev običajno odrejeno kot posledica napak, ki so jih storila nižja sodišča, da lahko ponovitev takšnih odredb v enem sklopu sodnih postopkov razkrije resno pomanjkljivost v sodnem sistemu (gl. na primer *Wierciszewska proti Poljski*, št. 41431/98, § 46, 25. november 2003). Vlada ni uspela zagotoviti nobenega pojasnila, ki bi Sodišče pripeljalo do drugačne odločitve.

24. Sodišče potem, ko je pregledalo vse posredovano gradivo in ob upoštevanju lastne sodne prakse v takih primerih, meni, da je bilo v predmetni zadevi trajanje postopka prekomerno in da zato ne izpolnjuje zahteve po »razumnem roku«.

Zaradi tega je prišlo do kršitve člena 6 § 1.

2. Člen 13

25. Sodišče ponavlja, da člen 13 zagotavlja učinkovito pravno sredstvo pred domačimi organi za zatrjevano kršitev zahteve iz člena 6 § 1 za sojenje v primeru v razumnem roku (glej *Kudla proti Poljski*, [GC], št. 30210/96, § 156, ECHR 2000-XI). Ob tem poudarja, da so bili ugovori in argumenti, ki jih je navedla Vlada, že zavrjeni v prejšnjih zadevah (glej *Lukenda*, navedena zgoraj), zato ne vidi razloga, da bi v predmetni zadevi sprejelo drugačno odločitev.

26. Zaradi tega Sodišče meni, da gre v predmetni zadevi za kršitev člena 13 zaradi pomanjkanja pravnega sredstva v notranji zakonodaji, s katerim bi lahko pritožnik pridobil odločbo, ki bi podpirala njegovo pravico v tem primeru do sojenja v razumnem času, kot je to določeno v členu 6 § 1.

II. UPORABA ČLENA 41 KONVENCIJE

27. Člen 41 Konvencije navaja:

» Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitev Konvencije in njenih Protokolov, in če notranja zakonodaja določene Visoke Pogodbenice omogoča le dodelitev delne odškodnine, lahko Sodišče po potrebi zagotovi pravično zadoščenje oškodovani strani«.

A. Odškodnina

28. Pritožnik je zahteval 15.000 evrov (EUR) za povrnitev nepremoženjske škode.

29. Vlada je takšni odškodnini ugovarjala.

30. Sodišče meni, da je pritožnik najverjetneje utrpel nepremoženjsko škodo. Na pravični podlagi je sklenilo, da mu iz tega naslova prisodi 2.500 EUR.

B. Stroški in izdatki

31. Pritožnik je poleg tega zahteval okoli 1.300 EUR za stroške in izdatke, ki so nastali pred Sodiščem.

32. Vlada je zatrdila, da je bil zahtevek previsok.

33. Glede na sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov in izdatkov le v toliko, v kolikor so dejansko in nujno nastali in so bili razumni glede na celoten zahtevek.

Sodišče je opozorilo, da je pritožnikov odvetnik, ki je zastopal pritožnika tudi v primeru *Lukenda* (glej zgoraj), vložil skoraj 400 pritožb, ki so razen drugačnih dejstev, v bistvu enake kot predmetna pritožba. V predmeti zadevi zato Sodišče meni, ob upoštevanju informacij, ki jih je pridobilo in navedenih kriterijih, da je primerno, da se pritožniku odobri vsota 1.000 EUR za postopke pred sodiščem.

C. Zamudne obresti

34. Sodišče meni, da je ustrezno, če zamudne obresti temeljijo na najnižji posojilni stopnji Evropske Centralne Banke, ki se ji dodajo tri odstotne točke.

SODIŠČE NA PODLAGI NAVEDENIH RAZLOGOV

1. soglasno prizna pritožbo za sprejemljivo;

2. odloča s 6 glasovi proti enemu, da je prišlo do kršitve člena 6 § 1 Konvencije;

3. odloča s 6 glasovi proti enemu, da je prišlo do kršitve člena 13 Konvencije;

4. odloča s 6 glasovi proti enemu,

(a) da mora obtožena država v roku treh mesecev od dneva, ko postane sodba pravnomočna v skladu s členom 44 § 2 Konvencije, plačati pritožniku **2.500 EUR** (dva tisoč petsto evrov) za nepremoženjsko odškodnino in **1.000 EUR** (tisoč evrov) v zvezi s stroški in izdatki, skupaj z vsemi morebitnimi pripadajočimi dajatvami;

(b) da se bodo na navedene zneske od dneva, ko poteče rok navedenih treh mesecev do poravnave, plačevale enostavne obresti po najnižji posojilni stopnji Evropske Centralne Banke za vse zamudno obdobje, z dodanimi tremi odstotnimi točkami;

5. soglasno zavrača ostale pritožnikove zahteve za pravično zadoščenje.

Napisano v angleškem jeziku ter posredovano v pisni obliki dne 30. marca 2006, v skladu s členom 77 §§ 2 in 3 Pravil Sodišča.

SODBA GOLENJA PROTI SLOVENIJI

Vincent BERGER

Zapisnikar

John HEDIGAN

Predsednik

V skladu s členom 45 § 2 Konvencije in členom 74 § 2 Pravil Sodišča je tej sodbi priloženo ločeno mnenje g. Mayerja.

J.H.
V.B.

LOČENO MNENJE SODNIKA MEYERJA

Od začetka veljavnosti Konvencije je morda izraz »kdor dobro sodi, sodi počasi« v nasprotju z določbami o razumnem času iz člena 6.

Dejansko pregovor pravi »Pravica je najslajša, ko je najbolj sveža.«, vendar pa v vsakodnevni praksi traja precej časa, preden je v civilnih postopkih izrečena zadnja sodnikova beseda. To se lahko zgodi v primeru, ko je primer še posebej zapleten ali pa ko vpletene strani uporabijo vsako pravno sredstvo, ki je na razpolago na nacionalni ravni. Morda gre tu (delno) za dejstvo, da domači organi niso izpolnili svojih obveznosti, s katerimi bi zagotovili, da bi domač sodni sistem sestavljalo zadostno število sodnikov ter sodnega in upravnega osebja, da bi se lahko spoprijeli z vsemi primeri pravočasno, ali v primeru, ko domači sodniki ne opravljajo svojih nalog s potrebno hitrostjo.

Dne 6. oktobra 2005 je to Sodišče v sodbi Lukenda ugotovilo, da je bila kršitev pravice do sojenja v razumnem roku – vsaj kar se Slovenije tiče – sistemski problem, ki je izhajal iz neustrezne zakonodaje in neučinkovitosti pri izvajanju sojenja. Čeprav ta ugotovitev poraja domnevo, da so se dogajale sistemske kršitve v slovenskih primerih, kjer so sodni postopki trajali veliko let, pa si je še vedno treba ogledati specifične okoliščine vsakega primera.

V tem konkretnem primeru – podobno kot v več kot dvajset drugih slovenskih primerih v zvezi z razumnim časom, o katerih smo odločali danes – je večina ugotovila kršitev zahteve po sojenju v razumnem roku. To pa je eden od treh primerov, v katerem jaz nisem glasoval za kršitev.

Po mojem mnenju splošni sodni postopek ni trajal pretirano dolgo na sedmih stopnjah sojenja. Treba je upoštevati tudi to, da je nasprotna stran vlagala pritožbo na pritožbo. V takšnih okoliščinah postopki dejansko trajajo mnogo dlje. Dejstvo, da je bil primer vrnjen na nižje sodišče za delno ponovno proučitev, ni v sodni praksi nič nenavadnega in ni nujno, da to razkriva pomanjkljivost v sodnem sistemu kot takem. Poleg tega je bilo v predmetnem sporu razsojeno dne 26. februarja 2001, to je šest let in tri mesece potem, ko je pritožnik sprožil postopek v skladu z delavsko zakonodajo. Tokrat se je pritožnik pritožil zoper sklep v zvezi s stroški in izdatki. To vprašanje pa je ločena zadeva, čeprav je tesno povezano s predmetno pravdo.